

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до підрозділів 1, 4 і 8 розділу XX Податкового кодексу України щодо податкової підтримки відновлення та заміни товарів, пошкоджених або знищених внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Необхідність прийняття законопроекту зумовлена значними втратами суб'єктів господарювання внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України. Бойові дії, терористичні акти та диверсії призводять до пошкодження і знищення товарів, що використовуються або призначені для використання у господарській діяльності, а також товарних запасів суб'єктів роздрібної торгівлі.

Пов'язаний законопроект щодо внесення зміни до статті 24 Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» передбачає заміну напряму підтримки внутрішнього попиту на вітчизняні товари та послуги напрямом компенсації 50 відсотків вартості товарів, пошкоджених або знищених внаслідок бойових дій, терористичних актів чи диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України. Для забезпечення повноцінного відновного ефекту такої допомоги необхідно не допустити її включення до бази оподаткування отримувачів.

Водночас навіть після отримання часткової державної компенсації платники податків нестимуть витрати на відновлення пошкоджених товарів або придбання однорідних (подібних) товарів замість знищених. Чинні правила оподаткування не передбачають спеціального тимчасового механізму врахування таких витрат для всіх платників податку на прибуток підприємств, а особливості спрощеної системи оподаткування загалом не дають платникам єдиного податку можливості враховувати витрати під час визначення податкових зобов'язань.

Пункт 35 підрозділу 1 розділу XX Податкового кодексу України встановлює тимчасове звільнення від оподаткування державної грошової допомоги (кешбеку), отриманої у рамках програми підтримки внутрішнього попиту на вітчизняні товари та послуги. У зв'язку із запропонованою заміною цього напряму бюджетної підтримки та завершенням визначеного зазначеним пунктом періоду його застосування відповідну норму доцільно виключити.

2. Мета і завдання законопроекту

Метою законопроекту є формування узгодженої системи податкової підтримки суб'єктів господарювання, товари яких були пошкоджені або знищені внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, забезпечення податкової нейтральності державної грошової допомоги та

створення умов для відновлення господарської діяльності й роздрібно́ї торгівлі.

Основними завданнями законопроекту є:

невключення державної грошової допомоги, наданої як компенсація 50 відсотків вартості пошкоджених або знищених товарів, до об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств та до складу доходу платників єдиного податку першої - третьої груп;

надання платникам податку на прибуток підприємств та платникам єдиного податку, які здійснюють роздрібний продаж товарів, права враховувати 50 відсотків документально підтверджених витрат на відновлення (ремонт) пошкоджених товарів або придбання однорідних (подібних) товарів замість знищених;

приведення перехідних положень Податкового кодексу України у відповідність із запропонованою зміною напряму бюджетної підтримки шляхом виключення пункту 35 підрозділу 1 розділу XX цього Кодексу;

обмеження розміру податкової підтримки, забезпечення одноразовості врахування витрат і запровадження документального підтвердження факту пошкодження або знищення товарів, причинного зв'язку з наслідками збройної агресії та понесених витрат.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується внести зміни до підрозділів 1, 4 і 8 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України.

Пункт 35 підрозділу 1 розділу XX Податкового кодексу України, яким передбачено невиключення до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу державної грошової допомоги (кешбеку), отриманої у 2024 та 2025 податкових (звітних) роках у рамках Всеукраїнської економічної платформи «Зроблено в Україні», пропонується виключити.

Підрозділ 4 пропонується доповнити пунктом 74. Ним передбачається, що під час визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств не враховуватиметься дохід у вигляді державної грошової допомоги, наданої відповідно до порядку та умов, затверджених Кабінетом Міністрів України, як компенсація 50 відсотків вартості товарів, пошкоджених або знищених унаслідок збройної агресії. Якщо такий дохід визнається за правилами бухгалтерського обліку, фінансовий результат до оподаткування зменшуватиметься на суму такого доходу.

Крім того, платникам податку на прибуток підприємств надаватиметься право зменшувати фінансовий результат до оподаткування на суму, що дорівнює 50 відсоткам документально підтверджених витрат на відновлення (ремонт) пошкоджених товарів або на придбання для використання в господарській діяльності однорідних (подібних) товарів замість знищених.

У поточному податковому (звітному) періоді таке зменшення не перевищуватиме 50 відсотків прибутку, визначеного до застосування запропонованої норми. Неврахований залишок переноситиметься на наступний податковий (звітний) період. Одна і та сама сума витрат зможе бути врахована лише один раз.

Підрозділ 8 пропонується доповнити пунктом 15. До складу доходу платників єдиного податку першої - третьої груп не включатиметься державна грошова допомога у вигляді компенсації 50 відсотків вартості пошкоджених або знищених товарів. Платники єдиного податку першої - третьої груп, які здійснюють роздрібний продаж товарів, матимуть право застосувати передбачене цим пунктом зменшення в сумі, що дорівнює 50 відсоткам документально підтверджених витрат.

Для платників єдиного податку першої і другої груп передбачається зменшення суми авансового внеску з єдиного податку за календарний місяць, але не більш як на 50 відсотків суми такого внеску. Неврахований залишок переноситиметься на наступні календарні місяці в межах строку дії пункту, а нарахування здійснюватиметься контролюючим органом на підставі заяви платника та визначених документів.

Платники єдиного податку третьої групи, крім електронних резидентів (е-резидентів), зможуть зменшувати дохід від роздрібного продажу товарів на відповідну суму витрат і неврахований залишок попередніх періодів, але не більш як на 50 відсотків доходу поточного податкового (звітного) періоду. Таке зменшення застосовуватиметься виключно для визначення суми єдиного податку та не впливатиме на визначення граничного обсягу доходу для перебування на спрощеній системі оподаткування.

Порядок документального підтвердження визначатиметься Кабінетом Міністрів України. Закон набиратиме чинності через 20 днів з дня його опублікування та застосовуватиметься до податкових (звітних) періодів, починаючи з 1 липня 2026 року.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Основним нормативно-правовим актом у цій сфері є Податковий кодекс України. Законопроект підготовлено у взаємозв'язку з проектом Закону України «Про внесення зміни до статті 24 Закону України “Про Державний бюджет України на 2026 рік” щодо компенсації вартості пошкоджених або знищених товарів». Реалізація законопроекту потребуватиме прийняття Кабінетом Міністрів України нормативно-правових актів, необхідних для його виконання, та приведення форм податкової звітності у відповідність із Законом.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація цього законопроекту безпосередньо не потребуватиме додаткових видатків з державного або місцевих бюджетів, оскільки він регулює порядок оподаткування державної грошової допомоги та витрат платників податків. Бюджетне фінансування компенсації визначатиметься пов'язаним законопроектом про внесення зміни до статті 24 Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» і прийнятими на його виконання актами Кабінету Міністрів України.

Водночас невиключення державної грошової допомоги до об'єкта оподаткування та застосування запропонованих зменшень можуть зумовити тимчасове скорочення надходжень від податку на прибуток підприємств і єдиного податку.

Кількісно визначити вплив законопроекту на показники державного та місцевих бюджетів на момент його внесення неможливо через відсутність зведених даних про кількість потенційних отримувачів компенсації, вартість пошкоджених або знищених товарів, обсяг документально підтверджених витрат на їх відновлення чи заміну та строки використання податкової підтримки. Виключення пункту 35 підрозділу 1 розділу XX Кодексу не матиме додаткового негативного впливу на надходження після 2025 року, оскільки встановлений ним період податкової пільги завершився.

Для обмеження фіскального впливу законопроектом передбачено врахування лише 50 відсотків документально підтверджених витрат, обмеження зменшення показників поточного періоду 50 відсотками прибутку, доходу або авансового внеску, заборону повторного врахування одних і тих самих витрат та визначення Кабінетом Міністрів України порядку документального підтвердження. Відновлення діяльності платників податків сприятиме збереженню податкової бази у середньо- та довгостроковій перспективі.

6. Очікувані правові та соціальні наслідки прийняття законопроекту

Прийняття та реалізація законопроекту сприятиме:

забезпеченню податкової нейтральності державної грошової допомоги, наданої як компенсація частини вартості товарів, пошкоджених або знищених унаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;

прискоренню відновлення пошкоджених товарів і придбанням однорідних (подібних) товарів замість знищених;

збереженню обігових коштів суб'єктів господарювання та продовженню їх діяльності в умовах воєнного стану;

підтримці платників єдиного податку, які здійснюють роздрібний продаж товарів, відновленню товарних запасів і стабільності роздрібної торгівлі;

узгодженню податкового регулювання з новим напрямом використання коштів спеціального фонду державного бюджету та усуненню з Податкового кодексу України норми, пов'язаної з програмою підтримки внутрішнього попиту на вітчизняні товари та послуги;

збереженню робочих місць, господарських зв'язків і податкової бази, а також зменшенню ризику припинення діяльності суб'єктів господарювання, які зазнали майнових втрат;

формуванню прозорого порядку документального підтвердження пошкодження або знищення товарів та понесених витрат, що сприятиме однаковому застосуванню податкових норм і зменшенню кількості податкових спорів.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Разумков Дмитро Олександрович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000978D2E007FE0DC00
Дійсний до: 18.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
1д9/1-2026/186979 від 10.08.2026

2309336